

ІВАНО-ФРАНКІВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ПРАВА
ІМЕНІ КОРОЛЯ ДАНИЛА ГАЛИЦЬКОГО

ЮРИДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
ТЕРНОПІЛЬСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО
ЕКОНОМІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

ІВАНО-ФРАНКІВСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ОСЕРЕДОК
ВГО "АСОЦІАЦІЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА УКРАЇНИ"

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ: ФІЛОСОФСЬКО-ПРАВОВІ, ІСТОРИЧНІ ТА ПРИКЛАДНІ АСПЕКТИ

Матеріали Всеукраїнської
науково-практичної конференції
6 березня 2014 р.

Оргкомітет та редакційна колегія:

Луцький Іван Михайлович – ректор Івано-Франківського університету права імені Короля Данила Галицького, академік УАН, академік академії наук Вищої школи України, академік Міжнародної академії наук педагогічної освіти, доктор канонічного права, Відмінник освіти України, доктор юридичних наук, професор.

Острогляд Олександр Васильович – проректор з наукової роботи Івано-Франківського університету права імені Короля Данила Галицького, заступник голови Івано-Франківського обласного осередку ВГО «Асоціація кримінального права», кандидат юридичних наук, доцент.

Луцький Роман Петрович – декан юридичного факультету Івано-Франківського університету права імені Короля Данила Галицького, кандидат юридичних наук.

072 Особливості формування законодавства України: філософсько-правові, історичні та прикладні аспекти [текст] : Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (6 березня 2014 року, м. Івано-Франківськ). – Івано-Франківськ: Івано-Франківський університет права імені Короля Данила Галицького, 2014. – 446с.

В збірнику опубліковано матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції «Особливості формування законодавства України: філософсько-правові, історичні та прикладні аспекти», яка відбулася 6 березня 2014 року на базі Івано-Франківського університету права імені Короля Данила Галицького.

Теоретичні положення та практичні рекомендації учасників конференції щодо узагальнення чинного законодавства України будуть використані для підготовки наступних наукових праць з означеної проблематики, а також при розробці законопроектів.

Для цитування вживати: Луцький Іван Михайлович. Особливості формування законодавства України: філософсько-правові, історичні та прикладні аспекти. – Івано-Франківськ: Івано-Франківський університет права імені Короля Данила Галицького, 2014. – 446с.

ВСТУПНЕ СЛОВО

Україна як незалежна держава, її розвиток неможливі без сучасного законодавства, що відповідає реаліям сьогодення.

Це законодавство повинно будуватися на філософії Українського народу, його історичних надбаннях та враховувати сучасний стан розвитку української правової науки.

Негативними факторами, що впливають на формування законодавства України є невизначеність зовнішньої політики нашої держави, неврахування історичної спадщини попередніх поколінь, неврегульована правова політика в різних сферах, відсутність комплексних програм розвитку галузей законодавства України, наділення окремих державних органів невластивими їм функціями законотворчої діяльності та ін.

Реформи, що відбуваються в Україні в законодавчій сфері не носять системного характеру, головний орган цієї діяльності Верховна Рада України не працює належним чином, що також не впливає позитивно на рух держави до демократичних стандартів.

Важливими заходами, що можуть посприяти вирішенню хоча б деяких теоретичних та практичних проблем розвитку чинного законодавства України, є наукові обговорення теоретичних та практичних проблем його реалізації, з формуванням чітких пропозицій у вигляді змін до законодавства.

Як видно з поданих до публікації у збірнику матеріалів конференції, тез повідомлень проблемних аспектів, що потребують змін до законодавства більш ніж достатньо. І ці питання цікавлять не лише досвідчених науковців, але й молодих дослідників.

Іван Михайлович Луцький
ректор Івано-Франківського університету права імені Короля Данила Галицького,
академік УАН, академік академії наук Вищої школи України,
академік Міжнародної академії наук педагогічної освіти,
доктор канонічного права, Відмінник освіти України,
доктор юридичних наук, професор

охоронних кримінально-правових норм, а й усіх інших (заохочувальних, регулятивних, норм-дефініцій). В цьому відмінність аналізованої обставини від більшості інших, зокрема таких як: 1) суспільна небезпечність діяння; 2) співрозмірність позитивних і негативних наслідків заборони; 3) можливість боротьби з діянням за допомогою кримінально-правових заходів та неможливість боротьби за допомогою інших; 4) безпрогальність і ненадмірність заборони; 5) повнота складу злочину. В той же час, поряд з історичними традиціями, під час констатації соціальної обумовленості всіх кримінально-правових норм (а не лише заборонних) слід з'ясувати такі обставини як: 1) наявність ресурсів для реалізації норми та 2) системно-правова несуперечливість.

Список використаних джерел

1. Балобанова Д. О. Теорія криміналізації: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.08 / Одеська нац. юрид. акад. – Одеса: [б. в.], 2007. – 17 с.
2. Борисов В. И. Основные проблемы охраны безопасности производства в уголовном законодательстве Украины [Текст]: дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.08 / Укр. юрид. акад. – Х.: [б. и.], 1992. – 399 с.
3. Брич Л. П., Навроцький В. О. Кримінально-правова кваліфікація ухилення від оподаткування в Україні: монографія. – К.: Атіка, 2000. – 288 с.
4. Гороховська О. В. Вбивство через необережність: проблеми кримінальної відповідальності: монографія. – К.: Вид-во ПАЛІВОДА А.В., 2007. – 180 с.
5. Заславська М. Г. Неналежне виконання обов'язків щодо охорони життя та здоров'я дітей: соціальна обумовленість і склад злочину: монографія. – Х.: Право, 2013. – 216 с.
6. Коробеев А. И. Советская уголовно-правовая политика: проблемы криминализации и пенализации. – Владивосток: Изд-во ДВГУ, 1987. – 272 с.
7. Лопашенко Н. А. Уголовная политика: понятие, содержание. Методы и формы реализации / Уголовное право в XXI веке: содержание. Методы и формы реализации / Уголовное право в XXI веке: Матер. междунар. науч. конф. на юрид. фак-те МГУ им. М. В. Ломоносова (г. Москва, 31 мая – 1 июня 2001 г.) / редкол.: Г. Н. Борзенков, В. С. Комиссаров, Н. Ф. Кузнецова и др. – М.: ЛексЭст, 2002. – С. 177-181.
8. Маркін В. І. Кримінально-правова охорона свободи віросповідання в Україні: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.08 / Львівськ. держ. ун-т внутр. справ. – Л.: [б. в.], 2012. – 18 с.
9. Мартохин В. И. Охрана чести и достоинства личности по советскому уголовному праву: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.08 / Киевск. гос. ун-т им. Т. Г. Шевченко. – Киев: [б. и.], 1980. – 25 с.

10. Пащенко О. О. Обставини, що визначають соціальну обумовленість охоронних кримінально-правових норм (законів про кримінальну відповідальність) / Актуальні проблеми кримінальної відповідальності: матеріали міжнар. наук.-практ. конф., 10-11 жовт. 2013 р. / редкол.: В. Я. Тацій (голов. ред.) та ін. – Х.: Право, 2013. – С. 210-213.
11. Плохова В. И. Ненасильственные преступления против собственности: криминологическая и правовая обоснованность: монография. – СПб.: Юрид. центр Пресс, 2003. – 232 с.
12. Протидія організованій злочинності у сфері торгівлі людьми: монографія / В. С. Багиргареева, В. І. Борисов, Д. О. Гармаш та ін.; За заг. ред. В. І. Борисова, Н. О. Гурової. – Х.: Одісей, 2005. – 288 с.
13. Пудовочкин Ю. Е. Учение о преступлениях: избранные лекции. – 2-е изд., испр. и доп. – М.: Юрлитинформ, 2010. – 280 с.
14. Сяминенко А. Н., Пестерева Ю. С. Истязание: уголовно-правовые и криминологические аспекты: монография. – М.: Юрлитинформ, 2011. – 192 с.
15. Фесенко Є. В. Злочини проти здоров'я населення та система заходів з його охорони: автореф. дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.08 / Нац. акад. внутр. справ України. – К. [б. в.], 2004. – 33 с.

Петечел Олексій Юрійович,
кандидат юридичних наук, доцент кафедри
кримінального права Юридичного інституту
Прикарпатського національного університету
імені Василя Стефаника,
м. Івано-Франківськ

ТИМЧАСОВЕ ВИЛУЧЕННЯ МАЙНА ПІД ЧАС ОБШУКУ: ПРОБЛЕМИ ПРАВОЗАСТОСУВАННЯ

Із прийняттям нового Кримінального процесуального кодексу України в сучасне українське кримінально-процесуальне законодавство було введено ряд нових інститутів. Так, новелою КПК України є новий вид заходу забезпечення кримінального провадження – тимчасове вилучення майна. Однак, на сьогоднішній момент є неоднозначне застосування даного заходу у кримінальному провадженні.

Відповідно до статті 167 КПК України, тимчасовим вилученням майна є фактичне позбавлення підозрюваного або осіб, у володінні яких перебуває зазначене у частині другій цієї статті майно, можливості

володіння, користуватися та розпоряджатися певним майном до вирішення питання про арешт майна або його повернення.

Одним із випадків, коли може бути здійснено тимчасове вилучення майна є проведення обшуку. Однак, саме неоднозначне тлумачення статусу майна призводить до безпідставного його вилучення як ніби то речового доказу, а не тимчасово вилученого майна.

Проблема, в першу чергу, виникає на стадії прийняття рішення слідчим суддею при наданні дозволу на проведення обшуку. Нагадаємо, що відповідно до статті 234 КПК України обшук проводиться з метою виявлення та фіксації відомостей про обставини вчинення кримінального правопорушення, відшукування знаряддя кримінального правопорушення або майна, яке було здобуте у результаті його вчинення, а також встановлення місцезнаходження розшукуваних осіб.

Згідно з частиною 2 статті 235 КПК України, ухвала слідчого судді про дозвіл на обшук житла чи іншого володіння особи повинна відповідати загальним вимогам до судових рішень, передбачених цим Кодексом, а також містити відомості про: 1) строк дії ухвали, який не може перевищувати одного місяця з дня постановлення ухвали; 2) прокурора, слідчого, який подав клопотання про обшук; 3) положення закону, на підставі якого постановляється ухвала; 4) житло чи інше володіння особи або частину житла чи іншого володіння особи, які мають бути піддані обшуку; 5) особу, якій належить житло чи інше володіння, та особу, у фактичному володінні якої воно знаходиться; 6) речі, документи або осіб, для виявлення яких проводиться обшук. Наголосимо на останньому пункті, що вимагає від слідчого судді вказівки на предмети чи осіб, що повинні бути виявлені. Однак, на практиці замість конкретики в ухвалі про дозвіл на обшук судді часто вдаються до загальних фраз типу «виявлення та вилучення документів, які мають доказове значення речових доказів у даному кримінальному провадженні». Тобто, фактично надаючи право слідчому вилучити будь-що на власний розсуд.

Проте, відповідно до ст. 98 КПК України речовими доказами є матеріальні об'єкти, які були знаряддям вчинення кримінального правопорушення, зберегли на собі його сліди або містять інші відомості, які можуть бути використані як доказ факту чи обставин, що встановлюються під час кримінального провадження, в тому числі, предмети, що були об'єктом кримінально протиправних дій, гроші, цінності та інші речі, набуті кримінально протиправним шляхом. Таким

чином, слідчий може вилучати лише речові докази, але часто працівники правоохоронного органу діють за принципом забираємо все, а потім розглянемо і може повернемо зайве. Такі дії слідчого призводять до вилучення особистих речей обшукуваного, майна сторонніх осіб, що знаходиться в приміщенні, де проводиться обшук, документів, що не мають відношення до кримінального провадження тощо.

Відповідно до частини 7 статті 236 КПК України, вилучені речі та документи, які не входять до переліку, щодо якого прямо надано дозвіл на відшукування в ухвалі про дозвіл на проведення обшуку, та не відносяться до предметів, які вилучені законом з об'їгу, вважаються тимчасово вилученим майном.

Згідно ст. 169 КПК України, тимчасово вилучене майно повергається особі, у якій воно було вилучено: 1) за постановою прокурора, якщо він визнає таке вилучення майна безпідставним; 2) за ухвалою слідчого судді чи суду, у разі відмови у задоволенні клопотання прокурора про арешт цього майна; 3) у випадках, передбачених частиною 1'якою статті 171, частиною шостою статті 173 цього Кодексу.

Частина 5 ст. 171 КПК України передбачає, що клопотання про арешт тимчасово вилученого майна повинно бути подано не пізніше наступного робочого дня після вилучення майна, інакше майно має бути негайно повернуто особі, у якій його було вилучено.

Таким чином, КПК України вимагає від слідчого подати клопотання про арешт тимчасово вилученого майна або повернути його власнику цього майна. Однак, на практиці ні клопотання не подається, ні майно не повергається. Аргументується це, в першу чергу, тим, що згідно ухвали слідчого, судді під час обшуку дане майно вилучено як речовий доказ, а не як тимчасово вилучене. Позиція слідчого судді на дуже розширеному тлумаченні нечітких формулювань слідчого судді в ухвалі про дозвіл на обшук, що, в свою чергу, призводить до безпідставного позбавлення права володіння майна, що інколи може надавати прямих матеріальних збитків власнику. Вважаємо, що достатньо ефективно даний недолік правозахисної практики усувається роз'ясненнями пленуму ВСУ з чіткими вказівками щодо змісту резолютивних частин ухвал про дозвіл на обшук.

Список використаних джерел

1. Кримінальний процесуальний кодекс України – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>.